

Zabezpečení operačních přesunů

Zabezpečení operačních přesunů vojsk a jejich pravidelné zásobování z hlubokého týlu je hlavním úkolem teritoriálního systému.

Vojska jsou sice schopna se zásobovat sama, ale je výhodné, aby za přesunu přes teritorium jsme je zásobovali z místních zdrojů a maximum zásob si uchovala až do doby zasazení do boje.

Na teritorium se přesunují jednotky různého složení, a to jak taktické svazky, které jsou schopny samostatné bojové činnosti, tak týlové a zásobovací útvary, které nejsou schopny této činnosti. Proto systém řízení a zabezpečení přesunů musí být všestranný na celém teritoriu.

Hlavní řídicí středisko se zaměřuje na hlavní přesuny v rozhodujících údobích. Má totiž omezené možnosti řešit dílčí havarijní situace, které si vyžadují okamžitého řešení. V tomto směru je dobré mít správně rozdělenou kompetenci mezi jednotlivé řídicí prvky (velitele pásem, velitele okruhu a teritoriální štáby).

Při hodnocení teritoria z hlediska zabezpečení přesunů operačních vojsk je výhodné rozdělit teritorium na pásma ve směru poledníkovém. Pro centrální řízení se ukazují tři důležitá pásma, a to východní (překládkové), povodí Visly a pak Odry. Šířka pásem musí zahrnovat přístupy k řece (příjezd a odjezd na bezpečnou

vzdálenost). Půjde tedy o prostor okolo 70 až 100 km před a 100 až 150 m podél překážky (řeky), středně tudíž prostor 14 000 až 30 000 km². Podle konkrétního vyhodnocení můžeme stanovit ve východním prostoru 2 až 3 pásma, v prostoru Visly 3 pásma a na Odře 2 pásma. Celkově pro centrální řízení by to byl terén v rozmezí od 98 000 do 210 000 km². Mimo tento prostor by zůstalo od 77 000 do 165 000 km², tj. $\frac{1}{4}$ až $\frac{1}{2}$. Na stupni vojenských okruhů by poměr těchto prostorů byl různý. Centrální systém řízení by tak spolu se okruhovými orgány vytvářel optimální podmínky v nejdůležitějších prostorech.

Mimo tato pásma protíná teritorium celá síť menších řek a kanálů, které mohou značně ztížit přesuny vojsk, zejména při přívalích vod. Musíme brát v úvahu zejména střední toky, jako je San, Bug, Narev, Pilica, Varta a Nisa Lužická, charakter toků a dolin těchto řek, příjezdy k nim a výjezdy při zničení stálých mostů. Bereme v úvahu též síť železnic a křižování se silnicemi a na jihu pásmo hor, kde je omezená síť silnic a přechodů.

Proto je nutné, abychom komplexně řešili zabezpečení přesunů operačních vojsk a jejich zásobování z týlu. Je třeba upřesnit úkoly jednotlivým stupňům braného systému na teritoriu, protože, jak se

ukazuje, nemáme méně důležitých prostorů na teritoriu. Všechny jsou důležité, i když v různém směru.

Zabezpečení nejdůležitějších pásem bere na sebe centrální stupeň. Organizuje pásma kontroly a řízení přesunu vojsk, přičemž vojenské okruhy se na tom podílejí. Okruhové štáby a teritoriální štáby musí soustředit úsilí na prostory, které nejsou zahrnuty do centrálního řízení. Musí si stanovit důležitost jednotlivých čar a na nich jednotlivých přechodů a svou činnost koordinovat s úkoly centrálního řízení.

Do hlavních úkolů komplexního zabezpečení přeskupení vojsk na teritoriu zahrnujeme:

- regulaci přesunů v městech, větších osadách a neplánovaných objezdech;
- technickou úpravu komunikací, tj. sjízdnost cest, přípravu objездů, údržbu, opravu a budování přeprav, udržování průjezdnosti železnic a komunikačních uzlů;
- opravy techniky ve stálých dílnách umístěných podél os přesunu a pomoc při evakuaci vozidel do oprav;
- materiálně technické zásobování (v rámci plánovaného zásobování) a zásobování vodou;
- poskytnutí zdravotnické pomoci;
- obranu proti diverzi zejména zranitelných objektů a komunikačních uzlů;
- stálou informaci vojsk o situaci na silnicích, objezdech, o epidemiologické situaci, nebezpečí desantů a diverzantů.

Důležitým úkolem je též částečná pomoc vojskům po napadení JZ a plná pomoc týlovým a zásobovacím jednotkám.

Hlavním koordinátorem při realizaci všech úkolů by měl být štáb vojenského okruhu, který v pásmu centrálního řízení usměrňuje činnost podle nařízení generálního štábu. Přitom nařízení generálního štábu by mělo dát možnost samostatně se rozhodnout k použití sil a prostředků i nižším stupňům (též změnit pořadí přesunů) v havarijních případech.

Jak budou tedy jednotlivé stupně plnit své úkoly?

Regulaci přesunů zabezpečují na celém teritoriu, v městech i osadách, jakož i na neplánovaných objezdech, síly CO v souladu s mezisektorovými dohodami. V prostorech řízených pásem se množství stanovišť pořádkové služby a důstojnických stanovišť zvětšuje silami pořádkových praporů a na přepravách silami jednotek, které přepravy zřizují. V některých případech bude nutné, aby si vojska doplňovala systémem pořádkových stanovišť svými silami.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že

1. Pořádková stanoviště (i důstojnická) musí plnit úkoly komplexně, tj. regulovat přesun, informovat o situaci velitele os a teritoriální štáby, velitele proudů o stavu cest, narušení, o epidemiologické situaci, poměru obyvatelstva k vojskům, rozmístění nemocnic, zdrojů vody, rozmístění opraven, nebezpečí diverze apod.

2. Pořádkový prapor nemá dostatek sil k plnění všech úkolů v pásmu s průměrnou hustotou cest. Bude proto třeba buď veliteli pásma přidat síly, nebo diferencovat hustotu pořádkových stanovišť — více ponechat u vodních překážek a méně na ostatním terénu. Určité omezení je dáno též dosahem rádiových stanic, i když spojení s hlavním střediskem mohou zprostředkovat rádiové stanice blíže položené. Důstojnická pořádková stanoviště musí mít přímé a stálé spojení s velitelstvím pásma. Z tohoto hlediska musíme volit místa pro jejich stanoviště.

3. Pořádková stanoviště musí informovat vojska o zamoření terénu. Proto musí mít dozimetry. Mohou být též zapojena do systému průzkumu zamořených prostorů. Pak ale musí dostávat pravidelné informace ze stanovišť krajské HS. Nutné informace by mohla dostávat v síti velitelů os. Nezávisle na tom v mnoha případech budou přesunující se vojskům podávat informace i teritoriální štáby.

Technická úprava komunikací zahrnuje údržbu komunikací v pojízdném stavu a přípravu nutných objездů. Tento úkol plní zmobilizované speciální jednotky a speciální jednotky fronty, které v určitých případech mohou být použity na teritoriu.

Budování přeprav je povinností jak teritoriálních pontonových mostových jednotek, tak operačních vojsk. Využití jednotek operačních vojsk je tu nasnadě. Jiná věc je s použitím teritoriálních jednotek. Ty jsou určeny k údržbě komunikací v celkovém smyslu, tj. zabezpečení přeprav pro národní hospodářství. Přednostní použití je však pro vojska. Někdy však bude těžké se rozhodovat, komu dřív. Teritoriálními štábům bude těžké určit, co je v dané chvíli důležitější. Proto je nutné určit, kdo je povinen rozhodnout a v jakém rozsahu. V zásadních případech by měl rozhodnout generální štáb (centrální orgán). Zato v dílčích činnostech při použití na krátký čas a daleko od fronty (bojové činnosti) v určitém místě na teritoriu by měl rozhodovat velitel okruhu, velitelé pořádkových prostorů a velitelé os — jako podřízení velitelé okruhu.

Technické zabezpečení přeskupení vojsk zahrnuje celý souhrn opatření, mezi něž patří

- oprava poškozených vozidel ve stálých dílnách, které mají určité technické vybavení, dostatek pracovních sil a náhradních dílů;

- opravy vozidel ve speciálních opravárnách, kam si vojska dodávají náhradní díly;

- evakuace poškozených vozidel do určených dílen nebo míst sběru poškozených vozidel.

První řešení je ideální, ale nebude vždy ekonomicky možné. Bylo by totiž třeba včas shromáždit v určených opravárnách zálohu náhradních dílů všech druhů přepravních prostředků. Zůstává reálný druhý způsob, a to využít technické základny teritoria i vojsk. Teritoriální štáby musí vyznačit příjezdy do těchto oprav.

Při plánování technického zabezpečení bereme v úvahu

- pravděpodobné opravy podle průměrných norem poškození vozidel za přesunu a z bojové činnosti nepřítele,

- možnosti technických prostředků, které jsou u vojsk,

- předvídanou úhrozu napadení.

Rozsah technického zabezpečení bude proto různý. Na průměrných komunikacích můžeme počítat s exploatační údržbou. Případné opravy jsou schopna vojska si zabezpečit sama. Pomoc teritoriálních prostředků bude sporadická a nahodilá. Jinak tomu bude v prostorech silného ohrožení, v prostorech soustředění a delších odpočinků, velkých komunikačních uzlů a hospodářských průmyslových center, v prostoru řek (mostech), průsmyků, cest mezi jezerami apod. Zde můžeme počítat s většími ztrátami, protože nepřítel může je napadnout jadernými zbraněmi. Zde pomoc teritoriálních sil bude nutná. Poblíž bude třeba připravit více manévrových a odsunových prostředků, větší množství oprav, připravit zálohu náhradních dílů a počítat s využitím místních specialistů.

Teritoriální štáby by měly počítat i s materiální a technickou pomocí (palivo a strava) pro jednotlivé vozy nebo skupiny poškozených vozidel, které se odtrhly od vlastních vojsk, aby co nejdříve se mohly připojit k vojskům. Jde též o zásobování vodou. Studny by měly být označeny a chráněny. Teritoriální štáby a pořádková stanoviště by měly o nich vojska informovat. V plánovaných prostorech denních odpočinků je třeba nalézt více vodních zřídél.

Zdravotnickou pomoc budou poskytovat civilní i vojenské stanice umístěné podél os přesunu. Raněné a nemocní si vojska do nich přivážejí sama. Počet vydělených nemocnic a lůžek závisí na stupni úhrozy. Za to odpovídá centrální a okružová zdravotnická služba, ale teritoriální štáby musí mít přehled o množství rezervovaných lůžek v nemocnicích a označovat včas cesty do těch nemocnic, co mají ještě volná lůžka. V prostorech silné úhrozy je třeba včas plánovat odsun raněných i prostředky civilní zdravotnické služby a v prostorech napadení JZ počítat s použitím civilní dopravy. Teritoriální štáby poskytují okružové zdravotnické službě údaje o volných lůžkách v nemocnicích.

Obranu proti diverzi si plánuje okruh, kraj i okres. V plánech předvídají hlavní

úsilí soustředit na zvlášť ohrožená místa a objekty. Jde o střežení, obranu objektů a o ničení diverzantů. Na stupni kraje a okresu organizují tuto činnost komise obrany svými silami. Teritoriální štáby organizují součinnost mezi kraji a okresy podle pokynů vojenského okruhu. Obrany důležitých komunikačních uzlů se mohou zúčastnit i vojskové jednotky. Zde si pak organizují i protivzdušnou obranu a hláskou službu. Sledují též zamoření terénu. Aktivní jednotky proti diverzantům jsou připraveny tam, kde geografické podmínky jsou neobyčejně příznivé pro jejich činnost, jako průsmyky, úžlabiny, přepravy apod. V plánech je třeba počítat s manévrem na tato místa. Taktéž musíme počítat s pomocí při odblokování cest, odstranění min, lesních závalů apod. zvláště v horském a zalesněném terénu. Proto v plánech musíme citlivě zvážit lehce zranitelné objekty a učinit opatření k jejich ochraně.

Štáb okruhu a teritoriální štáby počítají v plánech s dvojitým druhem pomoci zasaženým vojskům po jaderných úderech, a to

- poskytují pomoc bojovým jednotkám v organizaci a likvidaci následků jaderného napadení v různém rozsahu v závislosti na čase, stupni napadení a umístění svazků;

- samostatně organizují pomoc týlovým a zásobovacím jednotkám, které se přesunují daleko od svazků.

Všechny otázky zabezpečení operačních přesunů můžeme zahrnout do dvou skupin problémů:

- první skupina zahrnuje problémy řízení přesunů v celkovém smyslu. Hlavní úlohu zde hrají velitelé jednotlivých centrálně řízených pásem a mimo centrální systém teritoriální štáby a velitelství okruhu, které jsou podřízeny generálnímu štábu;

- druhá skupina se týká zabezpečení přesunů. Tu hlavní funkce plní štáby centrálního řízení ve stanovených pásmech a na ostatním teritoriu teritoriální štáby. Řízení obstarává vojenský okruh. Ten zpracovává plány zabezpečení, organizuje a školí připravované síly, rozvíjí systém zabezpečení, řídí činnost velitelů pořádkových prostorů a os, teritoriálních štábů a podřízených sil a prostředků, koordinuje činnost všech stupňů v souladu s nařízením generálního štábu a obnovuje zničené prvky systému zabezpečení.

O řízení přesunu vojsk rozhoduje příslušný velitel a centrální stupně velení. Zásah teritoriálních činitelů nebudou brát v úvahu s výjimkou v kritických situacích, kdy velitel okruhu může navrhnout změnu pořadí přesunu, změnu úseků cest, ovšem bez zásadních změn v rozhodnutích velitelů vševojskových svazků.

Opatření teritoriálních orgánů jsou prvkem pomocným, který má ulehčit průjezd městy, osadami, komunikačními uzly apod.

V druhé skupině je třeba ponechat větší pravomoc teritoriálním štábům, které odpovídají za vytvoření nejvýhodnějších podmínek pro rychlé přeskupení vojsk.

Upraveno z polského tisku